

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การประกอบอาชญากรรมในปัจจุบันได้มีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น และอาชญากรรมได้มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป คือมีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น และได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษ เช่นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมหรืออาชญากรรมข้ามชาติ อาชญากรรมดังกล่าวนี้มีการพัฒนารูปแบบวิธีการกระทำความผิดอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบความผิด ตลอดจนมีลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นระบบและเป็นกระบวนการ มีความเกี่ยวเนื่องและมีเครือข่ายโยงใยระหว่างประเทศ ซึ่งการกระทำความผิดต่าง ๆ นี้ มีความสลับซับซ้อนด้วยผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ เป็นอย่างดี สร้างความเสียหายและก่อให้เกิดผลอันรุนแรงต่อเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศอย่างมากมาย เช่นมีผลต่อระบบการเงินหรือการคลังของประเทศ และบางครั้งอาชญากรรมเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ของประเทศ เช่นการคอร์รัปชันหรือการที่มีนักการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องต่อการชั่วพละในโครงการสำคัญของรัฐ ซึ่งผู้เสียหายมักเป็นกลุ่มบุคคลจำนวนมาก หรืออาจจะประชาชนทั้งประเทศ และผู้เสียหายเหล่านี้มักไม่รู้ตัวว่าตนได้รับความเสียหายหรือจะรู้ต่อเมื่อผู้กระทำความผิดหลบหนีไปแล้วเพราะอาชญากรรมเหล่านี้ไม่ก่อความรุนแรงหรือเป็นที่สะเทือนขวัญของประชาชน อาชญากรรมเหล่านี้จึงถือว่าเป็นคดีพิเศษ แต่อาชญากรรมที่เป็นคดีพิเศษนั้นไม่ได้มีเพียงแต่อาชญากรรมทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่อาชญากรรมในลักษณะความผิดทั่วไปหรืออาชญากรรมตามท้องถนนก็สามารถเป็นอาชญากรรมที่เป็นคดีพิเศษได้หากอาชญากรรมนั้นกระทำโดยองค์กรอาชญากรรม เช่นองค์กรค้าหญิงข้ามชาติ หรือหากอาชญากรรมทั่วไปนั้นเป็นคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ เช่นคดีฆาตกรรมบุคคลสำคัญหรือคดีฆาตกรรมที่ปิดบังอำพรางศพจนไม่สามารถหาศพหรือพยานหลักฐานได้ อาชญากรรมต่างๆ เหล่านี้มีลักษณะพิเศษในตัวของมันเอง ซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยากในการรวบรวมพยานหลักฐาน หรือหน่วยงานที่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนไม่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอ ทำให้การดำเนินคดีไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องด้วยเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ ทักษะความชำนาญเฉพาะด้านในการสอบสวนคดีพิเศษ หรือบางครั้งอาชญากรรมพิเศษนั้นจะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์มหาศาล ประกอบกับผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีอิทธิพลหรือผู้มีอิทธิพลมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จึงทำให้มีการใช้อิทธิพลภายนอกทั้ง

อิทธิพลทางการเงินหรืออิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ดังนั้น เมื่อคดีพิเศษเหล่านี้อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การดำเนินคดีไม่มีประสิทธิภาพจึงส่งผลต่อเนื่องถึงความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม ความเชื่อมั่นในการลงทุนของชาวต่างชาติ และส่งผลต่อเสถียรภาพทางสังคม ทางการเมืองและความสงบสุขของประชาชน ดังนั้นกรมสอบสวนคดีพิเศษจึงถูกตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติภารกิจในการป้องกันและปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมพิเศษอย่างมีทิศทางที่ชัดเจน

ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษมีการบัญญัติวิธีการสืบสวนสอบสวนโดยมีการใช้มาตรการพิเศษหลายกรณี เช่นการค้นโดยไม่ต้องมีหมายค้น การเรียกบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆมาให้ถ้อยคำ หรือเอกสารที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีความจำเป็นต้องใช้เพื่อรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งมาตรการพิเศษที่ได้กำหนดขึ้นมานั้นเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลผู้ต้องสงสัยหรือสถานที่ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานต่างๆตลอดจนเพื่อให้พยานหลักฐานยังคงสภาพเดิมไม่ถูกทำให้เปลี่ยนแปลง การดำเนินการตามมาตรการเช่นนี้ จึงเกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนบุคคล โดยมักจะมีข้อถกเถียงว่าการใช้มาตรการพิเศษต่างๆของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนั้นโดยเฉพาะในเรื่องการค้น มีความจำเป็นหรือมีเหตุผลสมควรแค่ไหน เพียงไร ซึ่งการใช้อำนาจดังกล่าวเป็นการกระทำที่กระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนอันอาจส่งผลให้มีแนวโน้มการใช้อำนาจที่เกินขอบเขต ซึ่งในปัจจุบันเรื่องสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีบทบัญญัติรับรองไว้ แม้รัฐธรรมนูญฉบับนี้จะได้มีการยกเลิกไปแล้ว แต่ผู้เขียนมีความเห็นว่าบทบัญญัติในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะบัญญัติในลักษณะนี้อีกหากมีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งโดยหลักแล้วจะดำเนินการใดๆที่กระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคลไม่ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายให้อำนาจไว้

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะกล่าวถึงการใช้อำนาจสอบสวนคดีพิเศษ เฉพาะเรื่องการค้นตาม มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นบทบัญญัติในการให้อำนาจพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจในการค้น ผู้เขียนได้อธิบายลักษณะของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษว่าเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยนอกจากการเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายสอบสวนคดีพิเศษ และหลักเกณฑ์ในการค้นของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษโดยหลักแล้วการค้นต้องกระทำโดยใช้หมายค้นหากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเข้าค้นในเคหสถาน หรือสถานที่ใดๆที่ต้องใช้หมายค้น ซึ่งหลักเกณฑ์ที่จะออกหมายค้นและการบังคับใช้หมายค้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ส่วนในกรณีที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษไม่สามารถขอหมายค้นได้ คือในกรณีที่เหตุจำเป็นเร่งด่วนพนักงานสอบสวนคดีพิเศษอาจทำการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นหากเข้าเงื่อนไขการค้นตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ มาตรา 24 คือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีบุคคลที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดในคดีพิเศษหลบซ่อนอยู่ หรือเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด หรือมีทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้กระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานและต้องประกอบเงื่อนไขที่สำคัญอีกข้อหนึ่ง คือต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเนิ่นช้าจะไปเอาหมายค้นมาได้ บุคคลนั้นจะหลบหนีไปหรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อนหรือทำลายหรือทำให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เงื่อนไขทั้งสองข้อนี้ต้องประกอบกันหากขาดเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งไม่ถือว่าเข้าหลักเกณฑ์การค้นตามกฎหมายสอบสวนคดีพิเศษ และเงื่อนไขทั้งสองข้อนี้ใช้กับการค้นบุคคลและการค้นยานพาหนะเพื่อหาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับความผิดคดีพิเศษด้วย หากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษไม่สามารถใช้หลักเกณฑ์เงื่อนไขการค้นตามมาตรา 24 ได้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษยังมีอำนาจทำการค้นโดยไม่มีหมายค้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ด้วย แต่อำนาจในการค้นนั้นเพื่อดำเนินคดีพิเศษเท่านั้น นอกจากนี้แล้วหากพนักงานสอบสวนกระทำการเข้าค้นโดยชอบด้วยกฎหมายแต่ไปพบกับสิ่งของหรือทรัพย์สินที่เป็นความผิดตามกฎหมายอื่นที่ไม่ใช่ความผิดตามกฎหมายพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจในการจับกุมบุคคลดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษไม่มีอำนาจในการสอบสวนผู้กระทำความผิดต้องส่งให้พนักงานสอบสวนผู้ที่มีอำนาจต่อไป การเข้าค้นของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนั้นมีอำนาจเรียกบุคคลอื่นช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ได้ เช่นการให้เจ้าหน้าที่คดีพิเศษช่วยเหลือในการสอบสวนแต่อำนาจของเจ้าหน้าที่คดีพิเศษมีอำนาจเท่าที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษให้อำนาจไว้เท่านั้น

เมื่อนำอำนาจในการเข้าค้นของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมาเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นที่กฎหมายกำหนดอำนาจในการเข้าค้นเป็นกรณีพิเศษ คืออำนาจในการค้นของพนักงานป.ป.ส. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แม้บทบัญญัติในเรื่องการค้นนั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน เช่นในการตรวจสอบการใช้เหตุสงสัยตามสมควรนั้นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะมีศาลเป็นผู้ตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าว แต่แม้ศาลจะเป็นผู้ที่มีอำนาจตรวจสอบแต่ยังขาดความชัดเจนในอำนาจการตรวจสอบเพราะกฎหมายเขียนว่าการส่งเอกสารเรื่องเหตุสงสัยตามสมควร และเหตุอันควรเชื่อให้ศาลนั้นกฎหมายใช้คำว่า “เพื่อเป็นพยานหลักฐาน” เท่านั้น แต่พนักงาน ป.ป.ส. ผู้ที่มีอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจในการค้น คือผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นองค์กรภายในหน่วยงานและเลขาธิการของสำนักงานป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติดเท่านั้น และมีการตรวจสอบโดยองค์กรภายนอกด้วย คือการตรวจสอบโดยรัฐสภาซึ่งเป็นรูปแบบในการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี และเมื่อเปรียบเทียบอำนาจในการสอบสวนของพนักงานปง. นั้นเห็นว่าในเรื่องการเข้าค้นพนักงานปง. ยังไม่มีการใช้อำนาจพิเศษดังกล่าวเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่ยังไม่มีการใช้มาตรา 24 แต่การเข้าค้นทั้งพนักงานปง. และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะทำการเข้าค้นโดยการขอความยินยอมจากผู้ครอบครองสถานที่ที่ต้องการค้น หรือการเข้าค้นโดยใช้หมายค้นจากศาล แต่การเข้าค้นโดยมีหมายค้นของพนักงาน ปง. จึงมีความเคร่งครัดในการขออนุญาตค้นกว่าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เนื่องจากผู้ที่มีอำนาจในการร่างคำร้องขอออกหมายค้นและการไต่สวนคำร้องขอออกหมายค้นนั้นคือผู้บังคับบัญชาระดับสูงภายในหน่วยงาน คือผู้อำนวยการสำนักงาน และรองผู้อำนวยการสำนักงาน ปง. เท่านั้น พนักงาน ปง. ระดับรองลงมาไม่มีอำนาจดังกล่าว เนื่องจากการเข้าค้นของพนักงาน ปง. มักเป็นการค้นเพื่อหาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินซึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูงจึงต้องกระทำด้วยความรอบคอบ และในการสอบสวนของพนักงาน ปง. นั้นมุ่งเน้นในการเรียกเอกสารและบุคคลมาให้ถ้อยคำมากกว่าการเข้าค้นเนื่องจากการสอบสวนความผิดฐานฟอกเงินนั้นพยานหลักฐานจะอยู่ที่เอกสารเป็นส่วนใหญ่ และอำนาจในการสอบสวนมีเฉพาะความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินซึ่งมีเพียง 8 ฐานความผิด ดังนั้นกฎหมายฟอกเงินจึงมีการควบคุมการใช้อำนาจในเรื่องนี้มากกว่ากฎหมายสอบสวนคดีพิเศษโดยผู้ที่มีอำนาจในการเรียกเอกสาร คือเลขาธิการสำนักงาน ปง. เท่านั้น แต่หากจะดูอำนาจในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กฎหมายสอบสวนคดีพิเศษบัญญัติให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจมากกว่าเพราะความผิดคดีพิเศษตามท้ายพระราชบัญญัติมี 27 ฐาน ความผิด และยังมีความผิดคดีพิเศษตามมติ กคพ. ด้วย

ในบทที่ 3 ผู้เขียนได้ทำการเปรียบเทียบลักษณะหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และหลักกฎหมายที่ว่าด้วยการค้นของกฎหมายไทยกับต่างประเทศจะเห็นได้ว่าทั้งประเทศอังกฤษ สหรัฐฯ นั้นต่างก็มีหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษแยกออกมาจากหน่วยงานสอบสวนปกติเหมือนกับประเทศไทย แต่จะแตกต่างกันตรงที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และคดีพิเศษที่ทำการสอบสวน ซึ่งหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษของประเทศสหรัฐ คือเจ้าหน้าที่ FBI ซึ่งมีอำนาจในการสอบสวนเฉพาะความผิดตามกฎหมายรัฐบาลกลางและความผิดที่เกี่ยวข้องกันมากกว่า 1 รัฐ เท่านั้น ส่วนของประเทศอังกฤษหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษนั้นคือ เจ้าหน้าที่ MI5 และจะสอบสวนคดีความมั่นคงเป็นหลัก ส่วนประเทศญี่ปุ่น พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ คือพนักงานอัยการ และคดีพิเศษที่มีอำนาจในการสอบสวนคือคดีความผิดที่มีความลับซับซ้อนรวมทั้งคดีที่นักการเมืองกระทำการทุจริต เช่นคดีที่นักการเมืองรับสินบนเป็นต้น และการสอบสวน

คดีพิเศษของประเทศญี่ปุ่นมีความแตกต่างจากประเทศอื่นๆตรงที่ประเทศญี่ปุ่นนั้นจะไม่มีกร
 สอบสวนแบบพิเศษ เช่นการดักฟังทางโทรศัพท์

หลักกฎหมายในการค้นของทั้ง 4 ประเทศมีความคล้ายคลึงกันตรงที่ตามปกตินั้นพนักงาน
 สอบสวนคดีจะทำการค้นได้ต่อเมื่อต้องมีหมายค้น และผู้ที่ออกหมายค้นให้คือศาลซึ่งเป็นองค์กร
 กลาง นอกจากนี้แล้วกฎหมายสหรัฐฯยังมีการออกหมายค้นบุคคลและหมายค้นยานพาหนะด้วย
 ซึ่งประเทศอื่นๆไม่มีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าว และในเรื่องที่พนักงานสอบสวนทำการค้นโดยไม่
 ต้องขอหมายค้นจากศาลซึ่งทั้ง 4 ประเทศต่างก็ให้อำนาจพนักงานสอบสวนมีอำนาจในการเข้าค้น
 โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่จะแตกต่างกันตรงรายละเอียดเช่น พนักงานสอบสวนของประเทศ
 อังกฤษ และประเทศญี่ปุ่นจะมีอำนาจการค้นโดยไม่ต้องมีหมายค้นก็ต่อเมื่อเป็นการค้นที่
 เกี่ยวเนื่องจากการจับกุมเป็นหลักใหญ่ ส่วนของประเทศสหรัฐฯการค้นโดยไม่ต้องมีหมายค้นมี
 หลายกรณีเช่น การค้นที่เป็นการป้องกันพยานหลักฐานถูกทำลาย, การค้นเมื่อเป็นการกระทำ
 ความผิดซึ่งหน้า ซึ่งหลักเกณฑ์การค้นโดยไม่มีหมายค้นของประเทศสหรัฐฯนั้นมีลักษณะคล้ายกับ
 ของประเทศไทยมากกว่าอีกสองประเทศ ส่วนระยะเวลาในการเข้าค้นนั้นทุกประเทศเหมือนกัน
 หหมด คือต้องเข้าค้นในเวลากลางวัน คือตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนพระอาทิตย์ตกแต่ถ้ามีเหตุกรณี
 จำเป็นก็สามารถทำการเข้าค้นในเวลากลางคืนได้เช่นเดียวกัน

เมื่อผู้เขียนได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษ และหลักการค้นของ
 ประเทศต่างๆรวมทั้งหน่วยงานต่างๆของประเทศไทยที่มีการบัญญัติในเรื่องการค้นเป็นกรณีพิเศษ
 แล้วเห็นได้ว่า การค้นตามมาตรา 24 มีปัญหาหลายเรื่องด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นความไม่ชัดเจนของ
 บทบัญญัติ เช่นการเข้าค้นเพื่อหาทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เมื่อกฎหมายบัญญัติ
 เช่นนี้จะมีปัญหาว่าทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยทางอ้อม หรือทรัพย์สินที่ได้มาจาก
 การกระทำความผิดแล้วถูกนำไปเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินอย่างอื่นจะสามารถทำการค้นและยึดได้หรือไม่
 ซึ่งผู้เขียนได้วิเคราะห์ลงไปแล้วว่าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจค้นและยึดได้เนื่องจากเป็น
 ทรัพย์สินที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ถ้าหากศาลมีคำสั่งให้รับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ
 ความผิดศาลจะไม่สามารถสั่งให้รับทรัพย์สินดังกล่าวได้เนื่องจากไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ
 ความผิดโดยตรง หรือในกรณีที่มาตรา 24 วรรคสามที่มีการบัญญัติให้การค้นเคหสถานหรือ
 สถานที่ใดๆให้ปฏิบัติการค้นเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ไม่มีการกำหนด
 วิธีการค้นบุคคลและสถานที่ซึ่งผู้เขียนได้วิเคราะห์แล้วว่าการไม่มีการกำหนดวิธีการค้นบุคคล หรือ
 ยานพาหนะจะเป็นปัญหาในวิธีปฏิบัติในการค้นได้ อย่างกรณีการค้นยานพาหนะนั้นซึ่งปัจจุบันยัง
 เป็นปัญหาว่าการค้นยานพาหนะเป็นการค้นสถานที่หรือไม่ซึ่งถ้าเป็นการค้นสถานที่ต้องมีหมายค้น

หรือเป็นการค้นสิ่งของที่ไม่ต้องมีหมายค้น ซึ่งจะเกิดปัญหาต่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษหากว่าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีความจำเป็นต้องทำการค้นยานพาหนะที่มีลักษณะคล้ายกับบ้าน เช่น รถนอนอย่างนี้จะทำการค้นในลักษณะใด

ในส่วนต่อมาผู้เขียนได้วิเคราะห์ถึงเหตุสงสัยตามสมควรในการเข้าค้น เนื่องจากเหตุสงสัยตามสมควรเป็นเหตุในการเข้าค้นหาทรัพย์สิน หรือบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเข้าค้น แต่เนื่องจากเหตุสงสัยตามสมควรนั้นกฎหมายไม่ได้มีการกำหนดกรอบของเหตุสงสัยตามสมควรให้ผู้เขียนจึงเห็นว่ากรณีนี้อาจจะเป็นปัญหาได้เนื่องจากเหตุสงสัยตามสมควรของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษคนหนึ่งอาจจะไม่เป็นเหตุสงสัยตามสมควรของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษอีกคนหนึ่ง และการใช้อำนาจดังกล่าวเป็นเรื่องของการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเฉพาะบุคคลซึ่งการใช้ดุลยพินิจนั้นอาจเกิดปัญหาว่าเป็นการกั่นแกล้งประชาชนหรือไม่ ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรมีกรอบในการกำหนดเหตุสงสัยตามสมควรคือ ต้องมีข้อเท็จจริงที่เจ้าพนักงานเชื่อว่าพบสิ่งของหรือบุคคลในสถานที่นั้นและความเชื่อนั้นต้องเป็นการเชื่อโดยสุจริตไม่ใช่เกิดจากการคาดเดาของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเพียงอย่างเดียว และต้องมีข้อเท็จจริงที่วิญญาณชนทั่วไปพอจะเห็นได้ว่ามีสิ่งของหรือบุคคลอยู่ในสถานที่นั้น นั่นคือต้องมีเหตุมีผลในการที่จะสงสัยไม่ใช่เป็นเพียงแค่การสงสัยลอยๆเท่านั้น แต่การที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีเหตุสงสัยเนื่องจากว่าบุคคลนั้นเคยก่ออาชญากรรมมาแล้วอย่างนี้ไม่ถือว่ามีเหตุสงสัยตามสมควรและเหตุสงสัยตามสมควรต้องมีอยู่ก่อนการเข้าค้นด้วย

ประเด็นต่อมาที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์ คือปัญหาในเรื่องการแสดงความบริสุทธิ์ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษก่อนการเข้าค้น ซึ่งผู้เขียนได้วิเคราะห์แล้วการแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นนั้นต้องเป็นกรณีที่สามรถจะแสดงความบริสุทธิ์ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้เท่านั้น เพราะถ้าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษแสดงความบริสุทธิ์หรือแสดงตัวก่อนการเข้าค้นอาจเกิดอันตรายได้กรณีนี้ถือเป็นเหตุพิเศษ ซึ่งการไม่แสดงความบริสุทธิ์ย่อมไม่มีผลต่อการเข้าค้น และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษอาจแสดงความบริสุทธิ์ภายหลังจากการเข้าค้นก็ได้ แต่หากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษไม่ยอมแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นนั้นโดยไม่มีเหตุจำเป็น กรณีนี้จะมีผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานเท่านั้น เพราะหากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถพิสูจน์ได้ว่าพยานหลักฐานที่ได้จากการค้นมาจากสถานที่ค้นจริง ศาลก็ยังรับฟังพยานหลักฐานนั้นอยู่เพราะเป็นกรณีที่ไม่ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎหมายที่ไม่ร้ายแรง

ประเด็นต่อมา คือในเรื่องแนวทางของศาลในการตรวจสอบเหตุสงสัยตามสมควร และเหตุอันควรเชื่อว่าการยื่นเข้าเกินไปไม่สามารถเอาหมายค้นมาได้พยานหลักฐานจะสูญหายเสียหายไปตามมาตรา 24 วรรคท้าย ผู้เขียนได้มีความเห็นว่าแนวทางของศาลในเรื่องนี้ยังไม่มี ความชัดเจนเนื่องจากยังไม่มีกรณำมาตรา 24 มาใช้จึงยังไม่ทราบว่าศาลจะทำการตรวจสอบเหตุสงสัย และเหตุอันควรเชื่อดังกล่าวหรือไม่ หรือศาลจะไม่ทำการตรวจสอบเหตุดังกล่าวแต่จะเก็บเอกสาร นั้นไว้เป็นพยานหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น และยังมีปัญหาอีกว่าเมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งเอกสารดังกล่าวแล้วศาลจะทำการตรวจสอบเอกสารดังกล่าวได้ทันทีที่ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งมาหรือไม่ หรือศาลสามารถทำการตรวจได้ภายหลังจากที่มีการฟ้องร้องคดีกันแล้ว ในเรื่องนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าศาลจะสามารถตรวจสอบเอกสารดังกล่าวเมื่อมีการฟ้องร้องคดีแล้วเท่านั้นและเมื่อศาลเห็นว่าการเข้าค้นของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษชอบด้วย กฎหมายศาลก็จะมีคำสั่งให้รวมเอกสารดังกล่าวเอาไว้ในสำนวนการพิจารณาคดี แต่หากศาลเห็นว่าการกระทำของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษไม่ชอบด้วยกฎหมายกรณีนี้กฎหมายไม่มีการบัญญัติ ว่าศาลต้องกระทำการใด ซึ่งในเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่าศาลควรทำรายงานการเข้าค้นที่ไม่ชอบด้วย กฎหมายนี้ให้ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนั้น เพื่อที่จะได้ดำเนินการต่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทางวินัยต่อไป

ประเด็นต่อมา คือเรื่องการทำอำนาจของอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษที่มีอำนาจในการ กำหนดตัวของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการเข้าตรวจค้น ซึ่งในเรื่องนี้ผู้เขียนได้วิเคราะห์แล้ว ว่าเป็นการให้อำนาจกับอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษมากเกินไป เนื่องจากการกำหนดตัวของอธิบดี นั้นอาจจะกำหนดตัวพนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่มีผลได้เสียกับคดีทำให้การเข้าค้นเพื่อรวบรวม พยานหลักฐานนั้นไม่มีประสิทธิภาพและอาจทำให้รูปคดีเสียหายได้ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรให้ มีการตรวจสอบการใช้อำนาจของอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษในเรื่องนี้โดย กคพ.เป็นผู้มีอำนาจ ในการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจดังกล่าวและกคพ.มีอำนาจตรวจสอบได้ทันทีเท่าที่จะสามารถ ทำได้ภายหลังที่อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ใช้อำนาจนี้ไปแล้ว

ประเด็นสุดท้าย คือเรื่องการควบคุมการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษซึ่ง การควบคุมการใช้อำนาจดังกล่าวนี้กฎหมายสอบสวนคดีพิเศษมีการกำหนดไว้เช่นกรณีที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษทำการค้นตามมาตรา 24 (1) แล้วต้องทำบันทึกรายงานเหตุผลและผลการเข้าค้น ส่งให้ผู้บังคับบัญชาแม้จะเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษก็ตามแต่ การตรวจสอบดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจตรวจสอบภายในหน่วยงานซึ่งการตรวจสอบดังกล่าว อาจจะไม่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง แต่กฎหมายสอบสวนคดีพิเศษกำหนดให้พนักงานสอบสวน

คดีพิเศษต้องยื่นบันทึกการเข้าค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ได้จากการค้นให้ศาลภายใน 48 ชั่วโมงเพื่อเป็นพยานหลักฐาน ซึ่งการตรวจสอบดังกล่าวแม้เป็นการตรวจสอบภายนอกหน่วยงานก็จริงอยู่แต่หากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกระทำการละเมิดอำนาจดังกล่าวก็ไม่มีผลกระทบต่อตัวพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือมีผลกระทบต่อพยานหลักฐานนอกจากว่าผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการค้นจะฟ้องร้องเป็นคดีต่างหาก แต่ในเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่าจริงๆ แล้วกฎหมายสอบสวนคดีพิเศษได้มีการกำหนดเครื่องมือในการตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษแล้วนั่นคือการมีส่วนร่วมในการสอบสวนของพนักงานอัยการ ตามมาตรา 21 ซึ่งพนักงานอัยการจะสามารถเข้ามาในคดีได้เฉพาะคดีที่กฎหมายกำหนด แต่ผู้เขียนเห็นว่าพนักงานอัยการควรเข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวนทุกคดีเพราะเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษว่าการสอบสวนดังกล่าวมีความถูกต้องหรือไม่หรือมีการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการสอบสวนหรือไม่ นอกจากนี้หากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะกระทำการเข้าค้นตามมาตรา 24 การที่มีพนักงานอัยการคอยตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจอีกชั้นหนึ่งก่อนว่าการเข้าค้นนั้นมีเหตุตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่เพื่อเป็นการป้องกันสิทธิของผู้ถูกค้น

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำในกฎหมาย จากการเข้าค้นหา "ทรัพย์สิน" เป็นการเข้าค้นหาเพื่อหา "สิ่งของ" เนื่องจากคำว่าทรัพย์สินนั้นมีความหมายแคบกว่า คำว่าสิ่งของทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานมีข้อจำกัด คือหากเป็นสิ่งของที่ไม่มีราคา และไม่อาจถือเอาได้ก็ไม่สามารถค้นและยึดสิ่งนั้นเป็นพยานหลักฐานได้ ซึ่งการสอบสวนเพื่อการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีพิเศษของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนั้นไม่ได้รวบรวมพยานหลักฐานในคดีพิเศษ คือคดีประเภทอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษยังมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญาทั่วไปหากคดีนั้นเป็นคดีพิเศษ เช่นคดีฆาตกรรม แล้วพยานหลักฐานในคดีเหล่านี้มักจะเป็นสิ่งที่ไม่มีความราคา และไม่อาจถือเอาได้ เช่นเส้นขน เส้นผม ก็จะไม่อาจทำการค้นและยึดได้ตามมาตรา 24 ดังนั้นการเปลี่ยนคำเช่นนี้จะทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานในคดีพิเศษมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นสิ่งของได้มากขึ้น

2. ผู้เขียนมีความเห็นว่าในเรื่องทรัพย์สินที่ได้มาโดยทางอ้อม หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดแล้วถูกจำหน่าย จ่าย โอนไปให้บุคคลอื่น หรือถูกนำไปเปลี่ยนแปลงเป็นทรัพย์สินอย่างอื่น ควรมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 69(2) ให้สามารถขอลงหมายค้นจากศาลเพื่อทำการค้นและยึดทรัพย์สินดังกล่าวได้ เพื่อที่เจ้าพนักงานจะสามารถขอ

หมายค้นเพื่อค้นและยึดทรัพย์สินทุกประเภทที่สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ และควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33 (2) ให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินที่ได้มาโดยทางอ้อมภายหลังจากที่มีการพิพากษาคดีแล้วเพื่อที่ศาลจะได้มีอำนาจในการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้ทั้งหมด

3. ควรให้พนักงานอัยการเข้ามีส่วนร่วมในการสอบสวนคดีพิเศษทุกคดีเพื่อให้การสอบสวนคดีพิเศษได้มีการตรวจสอบตั้งแต่การรวบรวมพยานหลักฐานว่าเป็นไปโดยถูกต้องและเป็นไปตามรูปคดีหรือไม่ และการเข้ามามีส่วนร่วมของพนักงานอัยการจะช่วยให้การตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจในการเข้าค้นของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษโดยเฉพาะกรณีที่พนักงานสอบสวนใช้เหตุในการค้นตามมาตรา 24 ว่าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนั้นมีเหตุสมควรในการเข้าค้นหรือไม่ด้วย ซึ่งเป็นการตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษอีกทางหนึ่งด้วย

4. ควรมีการกำหนดกรอบเหตุสงสัยตามสมควรในการเข้าค้น เพื่อให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีแนวทางในการใช้ดุลยพินิจในเรื่องเหตุสงสัยตามสมควรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือการใช้เหตุสงสัยตามสมควรในการเข้าค้นตามมาตรา 24 นั้นจะต้องมีเหตุสงสัยตามสมควรก่อนการเข้าค้น เหตุสงสัยตามสมควรนั้นต้องไม่ใช่เกิดจากการคาดเดาโดยไม่มีเหตุผล และเหตุสงสัยตามสมควรต้องมีข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษรู้และมีความเชื่อโดยสุจริตเพียงพอว่ามีทรัพย์สินหรือบุคคลในความผิดคดีพิเศษอยู่ในสถานที่นั้น และต้องมีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่วิญญูชนทั่วไปพอจะเห็นได้ว่าเป็นไปได้ที่ของสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้นอยู่ในสถานที่นั้น นอกจากนี้ต้องระบุด้วยว่า หากอาศัยเหตุเพียงบุคคลนั้นมีประวัติอาชญากรรมมาก่อนกรณีนี้ไม่ถือว่ามีเหตุสงสัยตามสมควร

5. ควรมีหน่วยงานในการควบคุมการใช้อำนาจของอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษในการกำหนดตัวพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเข้าทำการค้น เพื่อเป็นการตรวจสอบดุลยพินิจของอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษว่ามีความถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ และไม่ใช่เป็นการใช้ดุลยพินิจที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อรูปคดี ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรให้อำนาจ กคพ.เป็นผู้มีอำนาจในการตรวจสอบ ซึ่งต้องตรวจสอบหลังการใช้อำนาจทันที หากไม่สามารถตรวจสอบได้ทันที ก็ต้องตรวจสอบให้เร็วที่สุดภายในเวลาที่สามารถกระทำได้

6. ในเรื่องแนวทางของศาลในการรับบันทึกเหตุสงสัยตามสมควรของพนักงานสอบสวน

เป็นหลักฐำนนั้นเนื่องจากในทางปฏิบัติแนวทางยังไม่ชัดเจน และแนวทางที่ใช้ยังไม่มีการลงโทษ พนักงานสอบสวนที่กระทำการค้นโดยไม่ชอบ ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าควรมีการกำหนดระเบียบปฏิบัติของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในเรื่องการค้นตามมาตรา 24 ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องทำการส่งบันทึกเหตุสงสัยตามสมควรและบัญชีทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้นนั้นภายในเวลา 48 ชั่วโมงและหากไม่สามารถกระทำได้ภายในกำหนดจะต้องแจ้งเหตุดังกล่าวแก่ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปเพื่อให้เป็นผู้ตรวจสอบเหตุล่าช้าดังกล่าว นอกจากนี้การกำหนดเป็นระเบียบภายในให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องส่งเอกสารดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในวิธีการปฏิบัติในการค้นตามมาตรา 24 และเพื่อให้ศาลเห็นว่ามีข้อกำหนดในการค้นหากพนักงานสอบสวนไม่ทำตามนั้น พยานหลักฐานที่ได้จะเป็นพินัยในการพิจารณาคดี นอกจากนี้ควรมีการกำหนดให้ผู้พิพากษาที่ทำการตรวจสอบบันทึกนั้นต้องรายงานต่อผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่กระทำการค้นโดยมิชอบ

7. ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีการกำหนดวิธีการค้นของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการค้น และยังเป็น การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ถูกค้นเพื่อให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเข้าค้นภายในกรอบที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น และเพื่อเป็นการกำหนดความชัดเจนในการค้นอย่างการค้นยานพาหนะว่าควรมีวิธีการค้นในลักษณะใด ซึ่งผู้เขียนขอเสนอวิธีการค้นดังนี้

1. ในการค้นสถานที่ บุคคล หรือยานพาหนะให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษทำการค้นโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2. การเข้าไปค้นเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจค้นจะต้องมีคำสั่ง หรือหมายศาล เว้นแต่มีเหตุให้ค้นโดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายศาล

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ จัดการตามหมายค้นแล้วให้บันทึกรายละเอียดในการค้นนั้นว่าจัดการตามหมายได้หรือไม่ แล้วส่งบันทึกนั้นไปยังศาลที่ออกหมายค้นภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

ให้นำข้อความในข้อ 3 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

3. ในการเข้าค้นเคหสถาน หรือสถานที่ตามมาตรา 24(1) ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติดังนี้

3.1 แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือตนขึ้นไประดับหนึ่งทราบก่อนดำเนินการ เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วน ให้ดำเนินการไปก่อนแล้วแจ้งให้ทราบโดยเร็ว

3.2 ก่อนลงมือการตรวจค้น ต้องแสดงความบริสุทธิ์และแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ครอบครอง ผู้ดูแลหรือบุคคลในครอบครัวของผู้ที่นั้นเท่าที่จะสามารถทำได้ หากการแสดงบัตรประจำตัวและแสดงความบริสุทธิ์จะเกิดอันตรายแก่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้ทำการค้นอาจแสดงบัตรประจำตัวและแสดงความบริสุทธิ์ภายหลังจากการค้นได้

3.3 การค้นสถานที่ หรือเคหสถานให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ สั่งให้ผู้ครอบครองเคหสถานผู้ดูแลหรือบุคคลในครอบครัวของผู้ที่นั้น ยอมให้เข้าค้นโดยมิได้หวงห้าม อีกทั้งให้ความสะดวกตามสมควร ในการที่จะตรวจค้นนั้น

การค้นนี้หากเป็นกรณีที่เป็นจะเปิดหรือทำลายประตูบ้าน หน้าต่างหรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นก็ได้เท่าที่จำเป็น และสะดวกแก่การตรวจค้นเท่านั้น จะทำให้เสียหายมากเกินไปกว่าความจำเป็นไม่ได้ แต่ก่อนที่จะใช้อำนาจนี้ต้องแจ้งผู้ครอบครองเคหสถานผู้ดูแลหรือบุคคลในครอบครัวของผู้ที่นั้นให้เข้าใจก่อน แล้วบันทึกเหตุผลที่ชี้แจงไว้โดยชัดแจ้งด้วย

3.4 การค้นให้ค้นต่อหน้าผู้ครอบครองเคหสถาน ผู้ดูแลหรือบุคคลในครอบครัวของผู้ที่นั้น หากหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเรียกมาเป็นพยาน

กรณีที่ลงมือค้นในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะทำการค้นต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้

3.5 เมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทำการค้นเสร็จให้ทำบันทึกเหตุผลลงลายตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้ไว้ให้แก่บุคคลที่ครอบครองเคหสถาน หรือสถานที่ค้นตามแบบที่กำหนด แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ที่นั้นให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งมอบบันทึกดังกล่าวให้แก่ผู้ครอบครองเคหสถาน หรือสถานที่ค้นในทันทีที่กระทำได้

3.6 เมื่อค้นเสร็จให้บันทึกรายละเอียดแห่งการค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ค้นได้แล้วอ่านให้ผู้ครอบครองเคหสถาน หรือสถานที่ทำการค้น ผู้ดูแลสถานที่นั้น หรือบุคคลในครอบครัวของผู้ที่นั้นฟัง หากไม่มีบุคคลดังกล่าวให้อ่านให้พยานผู้ซึ่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเรียกมาเป็นพยานฟัง และลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากบุคคลดังกล่าวไม่ยอมลงลายมือชื่อให้หมายเหตุไว้ในบันทึกการค้นแล้วรายงานการค้นให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

3.7 ทำบันทึกเหตุผลลงลายตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้และบัญชีทรัพย์สินที่ยึดอายัดได้ให้ยื่นต่อศาลจังหวัดที่มีอำนาจเหนือท้องที่ทำการค้น หรือศาลอาญาในเขตกรุงเทพมหานครภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากสิ้นสุดการตรวจค้นเพื่อเป็นหลักฐาน หากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษไม่สามารถส่งบันทึกดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนดได้ให้รายงานเหตุแห่งการล่าช้าต่อผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

3.8 การค้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก นอกจากต้องปฏิบัติตามข้อ 3.1-3.7

แล้วให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องเป็นข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไปด้วย

3.9 ในกรณีที่อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษมอบอำนาจให้ใครเป็นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่ทำการค้น อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษต้องรายงานเรื่องการมอบอำนาจดังกล่าวต่อคณะกรรมการคดีพิเศษ เว้นแต่กรณีจำเป็นเร่งด่วนให้ดำเนินการค้นก่อนแล้วแจ้งให้คณะกรรมการคดีพิเศษทราบโดยเร็ว

4. การค้นบุคคลหรือยานพาหนะ

4.1 การค้นยานพาหนะกระทำการเช่นเดียวกับการค้นบุคคล

4.2 ในการค้นบุคคลนั้นหากผู้ถูกค้นเป็นหญิงต้องให้หญิงด้วยกันเป็นผู้ตรวจค้น ผู้ตรวจค้นต้องกระทำด้วยความละมุนละม่อม และการค้นให้หาสถานที่ที่มีติดชิดพอควรแก่สภาพท้องที่ที่ทำการตรวจค้นและการค้นดังกล่าวต้องไม่ทำให้ผู้ถูกค้นได้รับความอับอาย

4.3 ก่อนลงมือตรวจค้นต้องแสดงบัตรประจำตัวและแสดงความบริสุทธิ์ต่อผู้ถูกค้นหรือผู้ครอบครองยานพาหนะเท่าที่จะสามารถทำได้ หากการแสดงบัตรประจำตัวและการแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการค้นจะเกิดอันตรายแก่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้ทำการค้นก็อาจแสดงแสดงบัตรประจำตัวและการแสดงความบริสุทธิ์ภายหลังจากการค้นได้

4.4 เมื่อค้นเสร็จให้บันทึกรายละเอียดแห่งการค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ค้นได้แล้วอ่านให้ผู้ถูกค้น หรือผู้ครอบครองยานพาหนะ ฟังและลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากบุคคลดังกล่าวไม่ยอมลงลายมือชื่อให้หมายเหตุไว้ในบันทึกการค้น แล้วรายงานการค้นให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

5. ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ค้นพบ ในเคสสถาน หรือสถานที่ใดๆ หรือทรัพย์สินที่ค้นพบจากบุคคล หรือทรัพย์สินที่ค้นพบจากยานพาหนะ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษทำบันทึกเกี่ยวกับการยึด และอายัดพร้อมบัญชีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดมาตามแบบที่กำหนด และสิ่งของที่ยึดหรืออายัดได้ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจัดการห่อ หรือบรรจุหีบห่อตราไว้ หรือทำเครื่องหมายไว้เป็นสำคัญ

การค้นเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน นับว่าเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะต้องทำให้เกิดความสมดุลและความเหมาะสมระหว่างประโยชน์ของรัฐกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน แต่ทั้งนี้ขอบเขตในการใช้อำนาจในการค้นนั้นขึ้นอยู่กับสภาพสังคมนั้นๆ ด้วยเช่นกัน หากสังคมใดที่มีอาชญากรรมมากการใช้อำนาจของรัฐในเรื่องการค้นย่อมเป็นไปได้ในทิศทางที่เป็นเบ็ดเสร็จเด็ดขาดกว่าประเทศที่มีความเป็นอยู่อย่างสงบสุขหรือประเทศที่มีอาชญากรรมไม่มาก